

Vissen veranderen bij kou van zwemrichting

PIERRE SZALOWSKI

Vissen veranderen
bij kou
van zwemrichting

Vertaald uit het Canadees Frans door Richard Kwakkel

Lebowski Publishers, Amsterdam 2011

Oorspronkelijke titel: *Le froid modifie la trajectoire des poissons*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Hurtubise HMH, Québec

© Pierre Szalowski, 2007

© Vertaling uit het Frans: Richard Kwakkel, 2011

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2011

Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam

Typografie: Michiel Niesen, ZetProducties, Haarlem

Foto auteur: Fabrice Forestier

ISBN 978 90 488 0855 7

NUR 302

www.lebowskipublishers.nl

Lebowski Publishers is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv

*Voor Antoni, Tom, Sophie
van gister, vandaag en altijd*

Niets in het leven wettigt vrees, alles vraagt begrip.

Marie Curie

DONDERDAG 25 DECEMBER 1997

Overal en nergens in Montréal

DAT HET MAAR SNEL VOORBIJ IS, KERST

‘Wacht nou even! Je vader slaapt.’

Elf voor halftien op de wekker. Ik ben op bed gaan zitten. Ik had al twee uur lang geen oog dichtgedaan en lag maar te wachten op mijn kamer. Het is een familietraditie. Elk jaar mag ik van pa pas komen als de Kerstman is geweest. Maar ik ben al elf en geloof al vijf jaar niet meer in de Kerstman!

Die vijf jaar is een geheim, hoor. Voor mijn ouders is het vier.

Ik was zesenhalf toen Alex, mijn enige vriendje, me met een grijns van oor tot oor het droeve nieuws vertelde. Het voelde alsof ik in een wereld werd gekatapulteerd waarin alles een reden had. Om mijn teleurstelling te verwerken, deed ik op school hetzelfde als Alex had gedaan. Met het grootste genoegen vertelde ik de kleintjes dat de Kerstman niets anders was dan een verzinsel van hun ouders. Thuis probeerde ik pa en ma aan het verstand te brengen dat het tijd werd op te houden me wijs te maken dat de Kerstman niets voor me zou meebrengen als ik niet braaf was. Maar toen ik de paniekerige blik zag die mijn moeder mijn vader toewierp, liet ik het er maar bij zitten. Ik wilde hun geen verdriet doen. Soms moet je nu eenmaal tegen je ouders liegen, voor hun eigen bestwil.

‘Best knap van de Kerstman, want normaal gesproken past dat toch niet door de schoorsteen, een elektrische auto van een meter lang!’

Toen we het jaar daarop in augustus op vakantie waren in ons chalet, zat ik een keer te vissen met mijn vader en tuurde ik peinzend in het water.

‘Ik geloof niet meer in de Kerstman!’

Hij keek mij aan, ik hem. Er speelde een gelaten glimlach om zijn lippen toen hij een stuk aas aan mijn haak deed.

‘Zo is het leven.’

Mijn vader houdt niet van holle frasen. Volgens mijn moeder is hij een man van weinig woorden. Hij had het gezegd alsof hij wist dat ik er ooit toch achter zou komen, als het maar niet door hem was. Hij viste niet naar wie het me had verteld, als een echte politieman, nou ja... ex-politieman. Hij gaf les aan leerling-agenten. De dokter, die al heel wat onverschrokken helden voorbij had zien komen, had een lichte burn-out bij hem vastgesteld.

‘Tjongetjonge, ik snap niet hoe je van een paar parkeerbonnen in de rue Laurier overspannen kunt raken! Maak je niet druk, het zijn toch hun echtgenoten die ervoor opdraaien!’

Mam zegt dat de druk van binnenuit komt. Dat je zelf de enige bent die weet waar het vandaan komt, omdat je het allemaal zelf doet. Toch ging mijn vader gewoon door me iedere avond verhalen te vertellen over aardige politiemannen die gemene hardrijders op de bon slingerden. Tot hij daar op een avond twee jaar geleden ineens mee ophield. Daarna stuurde hij tot groot verdriet van mijn moeder elk jaar rond half januari een brief waarin hij uitlegde waarom hij weigerde weer de straat op te gaan.

‘Ik heb er geen zin meer in, bovendien krijg ik er geen cent extra voor!’

Toen we na het vissen terug waren in het chalet, had hij mijn moeder iets in het oor gefluisterd. Ze had alleen maar haar lippen op elkaar geknepen. In haar ogen was ik nog een kind, maar dan net iets minder. Toch had ze in haar klas op de lagere school kinderen meegemaakt die de fase van die rücksichtslose ontmaskering hadden overgeslagen.

‘Maar kind, waarom huil je?’

‘Mijn vader was boos op me omdat ik mijn kerstcadeau al kapot heb gemaakt, terwijl hij het nog niet eens heeft afbetaald!’

Maar het kind daar in ons chalet, dat was haar eigen vlees en bloed. Iets was voor altijd ten einde gekomen. Ik ben enig kind.

Ze zou nooit meer samen met mijn vader voor Kerstman kunnen spelen. Dat snapte ik heel goed. Kerst is niet alleen een feest voor kinderen maar ook voor ouders.

Een minuut voor halftien. We hadden gisteravond nog lang aan tafel gezeten met ons zessen: ik, mijn ouders en Julien, de beste vriend van mijn vader. Die had Alexandrie en Alexandra meegenomen, zijn onuitstaanbare tweeling. Ze zaten de hele tijd te schreeuwen en omdat ze er hetzelfde uitzien, dacht ik dat het steeds dezelfde was. Mijn moeder had zich er nog meer aan geërgerd dan ik.

‘Alexandrie! Alexandra!’

En toen hadden ze ingehaakt en het dansend op een zingen gezet:

*‘Les sirènes du port d’Alexandrie
chantent encore la même mélodie woh woh...’*

‘Julien, had je de tweelingzusjes geen andere namen kunnen geven?’

‘Hm, jawel, maar dan had ik hun moeder ergens anders moeten ontmoeten dan tijdens een avondje Claude François... En even iets anders...’

Elk jaar opnieuw legde Julien uit dat het prille paar zo onder de indruk was van Claude François en de swingende discoklanken van ‘Alexandrie Alexandra’ dat ze de tweeling met de namen van de sirenen van de haven van Alexandrië hadden getooid.

‘Wie van ons vind je het mooist?’

Ik wist nooit welke van die twee klieren het vroeg. Niet zo gek, want ze zijn een eenige tweeling, volkomen identiek, dus de een of de ander, het is meer van hetzelfde. Het enige goede nieuws is dat Julien gescheiden is.

‘Ik heb mijn vrouw niet bedrogen, want ik was er heel eerlijk over.’

Zodoende zongen Alexandrie en Alexandra maar eens in de twee jaar dezelfde melodie. Ik heb nooit begrepen waarom hij en zijn ex-vrouw de tweeling niet hebben verdeeld. Ze zijn allebei precies eender, dus ze hadden er ieder een kunnen nemen. Maar het schijnt dat tweelingen niet zonder elkaar kunnen. Net als ouders, nou ja, de mijne tenminste.

Ik had het eigenlijk niet mogen weten, maar de twee hadden mijn zusjes kunnen zijn. Julien was verloofd met mijn moeder toen ze samen op de pedagogische academie zaten. Maar hij was zo dom haar voor te stellen aan mijn vader, die toen in absolute topvorm verkeerde, met zijn uniform strak om zijn sixpack en schouders breder dan zijn buik. Hij was net bij de politie gegaan. Liefde op het eerste gezicht, noemde ze het. En mijn vader net zo. Julien had toen maar geprobeerd het nuttige met het onaangename te verenigen.

‘Dag Anne, dag Martin... Ik hou jullie niet langer op... Blijf rustig zitten, ik doe het licht wel uit.’

Toen de tweeling eindelijk in de woonkamer op de bank was neergeploft, had mijn moeder me een kus gegeven.

‘Het is bedtijd...’

‘Maar mam, het is kerst...’

‘Precies, hoe eerder je in bed ligt, hoe eerder je morgen je cadeaus krijgt!’

Toen ik naar mijn kamer ging, zag ik dat mijn vader en Julien nog een fles opentrokken. Mijn moeder was er niet meer bij. Ze keken ernstig, want toen ik langsliep en naar ze zwaaide, kon er bij geen van beiden een glimlachje af. Ze hadden zelfs een triestige blik in hun ogen toen ze me aankeken. Ze moeten daarna nog een fles hebben opengetrokken, want toen ik midden in de nacht wakker werd omdat ik moest plassen, zaten ze nog te fluisteren in de woonkamer.

‘Vrouwen vallen op je omdat je anders bent. Daarna doen ze er alles aan om ervoor te zorgen dat je net zo wordt als zij...’

Negen over halftien. Klop! Klop! Klop! Mijn moeder deed de deur van mijn kamer open. Ze lachte niet toen ze naar binnen keek.

‘Je vader is wakker...’

Ik sprong niet uit bed zoals ik anders altijd op kerstochtend deed. Ze klonk verdrietig. Ik had niet meteen in de gaten dat ze ‘je vader’ had gezegd in plaats van ‘papa’. Op dat moment viel alleen haar verdriet me op.

Toen ik mijn kamer uit liep, zag ik in de keuken dat mijn vader en

Julien niet één fles extra hadden gedronken, maar twee. Pa zat in de woonkamer al op me te wachten, onderuitgezakt in zijn luie stoel voor de tv, die niet aanstond. Het grote moment van kerstochtend. Hij schonk me een moeizame glimlach en wreef zijn handen over zijn hoofd. Ik vroeg me af of er op het balkon stiekem misschien nóg een paar lege flessen stonden.

Het is maar één keer per jaar kerst, maar die oude vertrouwde gewoontes vergeet je nooit. Het verbaasde me dat mijn ouders niet samen waren. Mijn moeder zat niet op de armleuning van mijn vaders stoel, maar op de bank een eind verderop. Ze waren niet één, maar twee.

Ook als je al elf bent, maak je eerst het grootste cadeau onder de kerstboom open. Ik wist meteen dat die scheikundedoos een ideetje van mijn moeder was. Ze kocht altijd verantwoord speelgoed voor me. In haar ogen moest een cadeau nuttig zijn. Op school loop ik een jaar voor omdat ze me al op mijn vierde had leren lezen. Ik was het genie van de crèche. Nu ben ik een knappe kop kleiner dan de rest.

Ik had nog drie cadeautjes om uit te pakken, allemaal ongeveer even groot. In zo'n geval pak je altijd eerst het zwaarste. Mijn vader keek me plotseling veelbetekenend aan.

‘Dat is een verrassinkje van papa...’

Ik deed net alsof ik de boze blik die mijn moeder hem zond niet zag. Ik scheurde het papier los en mijn mond viel open! Ik kon mijn ogen niet geloven. Een camcorder! Ik draaide me om naar mijn vader. Verder dan wat gemompel kwam ik niet.

‘Wauw, pap...’

Tevreden liet hij zich achterover in zijn stoel zakken. Mijn moeder klemde haar kaken op elkaar. Ik kon het niet aanzien dat ze zo verdrietig was.

‘Mam, jij ook bedankt! Dank jullie wel! Dank je wel, Kerstman!’

Ze glimlachte geforceerd. Ze was het duidelijk niet eens met die camcorder. Vlug opende ik de andere cadeaus. Een doos lego, ook een ideetje van mijn moeder, om mijn fijne motoriek te ontwikke-

len. Maar die is al zo goed ontwikkeld dat ik een horloge volledig kan demonteren, met ijshockeyhandschoenen aan.

Het laatste pak was een wekkerradio in de vorm van een voetbal. Die was van Julien, die ik een jaar eerder had verteld dat ik mijn buik vol had van al die cadeautjes die met honkbal te maken hadden.

‘Toch zit die Yankees-ochtendjas je als gegoten!’

Ik denk dat hij liever een jongen had gehad. Ik zeg niet twee, maar op zijn minst een van de twee. Barbiepoppen kopen, altijd twee, dat moet zelfs de beste vader een keer te veel worden. Daarom leefde hij zich op mij uit.

‘Een wekker is in ieder geval praktischer dan een ochtendjas...’

‘Het gaat niet om het cadeau, maar om het gebaar. Vergeet dat niet...’

Ik zag wel dat mijn moeder dat niet zozeer tegen mij zei, als wel tegen mijn vader. Ik richtte mijn aandacht weer op de doos van de camcorder en ging met mijn rug naar mijn ouders op de grond zitten. Ik voelde dat ze het niet eens waren, maar met zo’n schitterend cadeau in handen maakte ik me daar niet druk om. Ik trok de gebruiksaanwijzing eruit. Mijn ouders fluisterden. Door net te doen alsof ik las, kon ik alles volgen. Dat deed ik expres. Ik wist niet dat mijn moeder kon vloeken.

‘Verdomme! Een camera van duizend dollar! Gaan we zo beginnen?’

‘Hij wil er al heel lang een en heb je het rapport gezien waarmee hij thuiskwam?’

‘Hij heeft altijd goede rapporten!’

‘Was jij niet degene die altijd zei dat we hem moeten stimuleren?’

‘Als je hem op zijn elfde al een camera geeft, waarmee ga je hem dan op zijn zestiende stimuleren? Een auto?’

Mijn moeder stond op en liep de kamer uit. Toen ik ze hoorde ruziën omdat mijn cadeau te duur was, vond ik het jammer dat ik niet meer in de Kerstman geloofde. Zeker omdat ik ze dat jaar al veel te vaak ruzie had horen maken. Het begon bijna altijd met hetzelfde zinnetje.

‘Denk je niet dat je zo je leven vergooit, door de hele dag voor de tv te hangen?’

Ik draaide me om naar mijn vader. Hij glimlachte pijnlijk en kwam langzaam uit zijn stoel overeind. Nee, tergend langzaam.

‘O! Mijn hoofd!’

Hij liep naar de badkamer en wilde de deur opendoen, maar die zat op slot. Klop! Klop! Klop!

‘Bezet!’

Mijn vader drukte zijn handen tegen zijn oren, zo hard had mijn moeder geschreeuwd. Hij kwam terug en liet zich weer helemaal wegzinken in zijn luie stoel. Als een robot pakte hij de afstandsbediening. Klik. En daar klonk het blabla op de tv alweer.

Op de nieuwszender was het een minuut voor tien.

Dat het maar snel voorbij is, kerst.